

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана філологічного факультету

Крохмальний Р.О.

“ 31 ” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАРАТОЛОГІЇ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	<u>035 Філологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>035.01 - Українська мова та література</u> <u>035.01 - Українська мова та література</u> (літературна творчість) (назва спеціалізації)
факультет	<u>філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

Львів – 2023 рік

Робоча програма **Основи наратології** для студентів за спеціальністю 035
Філологія, спеціалізацією 035.01 – Українська мова та література, 035.01 – Українська
мова та література (літературна творчість)
“31” серпня 2023 року. 22 с.

Розробник: Будний Василь Володимирович, доцент кафедри теорії літератури та
порівняльного літературознавства, кандидат філологічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *теорії літератури та
порівняльного літературознавства*

Протокол від “ 29 ” серпня 2023 р. № 1

Завідувач кафедри теорії літератури та порівняльного літературознавства

(підпис)

(Гнатюк М. І.)

(прізвище та ініціали)

“ 29 ” серпня 2023 р.

Затверджено Вченою радою філологічного факультету

Протокол від “ 31 ” серпня 2023 року № 1

“ 31 ” серпня 2023 року

Голова

(підпис)

(Крохмальний Р.О.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u>	Нормативна (за вибором студента)	
Модулів – 1	Спеціальність <u>035 Філологія</u>	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 1	Спеціалізація 035.01 Українська мова та література	3-й	-й
Курсова робота – 0		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 90		5-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Бакалавр</u>	<i>Лекції</i>	
		32 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	год.
		ІНДЗ: -	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1,8

для заочної форми навчання –

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета:

Курс «Основи наратології» покликаний поглибити знання філологів-третьокурсників про природу розповідних текстів у красному письменстві, основні етапи історичного розвитку та провідні концепції в тій науковій царині на етапі так званого «наративного повороту». Предметом курсу є актуальні проблеми сучасної наратології, нерозривно пов'язані із загальними тенденціями розвитку філологічної думки.

Мета цієї літературознавчої дисципліни – ознайомити студентів зі специфікою розповіді (наративу), її місцем серед інших способів викладу тематичного матеріалу, з'ясувати закономірності читацького сприймання розповідних творів, навчити студентів здійснювати аналіз розповідних текстів у визначальних наратологічних вимірах (розповідні інстанції, дискурс / історія, перспектива, час, голос тощо).

Завдання:

- з'ясувати основне коло проблем, які досліджує наратологія, опанувати її понятійний апарат і термінологічний інструментарій;
- висвітлити етапи становлення наратології як літературознавчої дисципліни;
- показати внесок українських та закордонних науковців у розробку теоретичних засад і практичних прийомів наратологічного дослідження;
- розкрити основні наратологічні концепції; ознайомити з французькою, англо-американською та іншими школами наратології;
- ознайомитися з методикою аналізу, інтерпретації та оцінки наративної структури розповідного тексту;
- оволодіти навиками застосування здобутих знань на практиці, здійснюючи самостійний наратологічний аналіз мистецьких текстів, інтерпретацію їхнього образного змісту та оцінку естетичних ефектів.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати:**

- основні категорії та термінологію наратології;
- зв'язок наратології з іншими гуманітарними дисциплінами, зокрема з історією й теорією літератури;
- становлення наратології як літературознавчої дисципліни та основні етапи її розвитку;
- внесок українських літературознавців у наратологічну царину;
- основні підходи французької та американської шкіл наратології;
- концептуальну систему наратології: розповідні інстанції (наратор, нарація, дискурс / історія, наратор), голос і перспектива (фокалізація, кут зору), розповідний і фабульний час тощо;
- наративні способи викладу (першо-, друго- та третьоособова нарація) і їхні стилістичні різновиди (усно-, внутрішньо- та писемномовленнева форми, а також невласне пряма мова, внутрішній монолог, потік свідомості тощо).

Студент повинен **уміти:**

- володіти термінологією і принципами наратологічного підходу до епічних творів;
- здійснювати наратологічний аналіз різних комунікативних рівнів розповідного тексту як цілісної мистецької структури;

- застосовувати різні методологічні підходи та аналітичні техніки інтерпретації розповіді й оповіді, дискурсу та історії, дієгезису і мімезису, мистецького часу і простору, голосу й кута зору;
- з'ясувати особливості наративної структури розповідних текстів класичного письменства і сучасної літератури;
- досліджувати зумовленість естетичних ефектів розповідного твору його наративною структурою;
- вести змістовну дискусію, обґрунтовуючи свою позицію не лише читацькими враженнями, а й аналітичними аргументами.

Під час вивчення цієї дисципліни студент засвоїти такі

загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 2. Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, поважати його культурно-історичні надбання та морально-етичні цінності, сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань.

ЗК 3. Здатність критично мислити та бути самокритичним.

ЗК 4. Здатність учитися впродовж життя й опановувати нові знання.

ЗК 5. Здатність до пошуку та аналітичної оцінки інформації з різних джерел.

ЗК 6. Уміння виявляти, формулювати, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність діяти у колективі відповідально та свідомо. Здатність діяти із соціальною відповідальністю, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.

ЗК 10. Цінування різноманітності та мультикультурності, повага до різноманіття культур.

ЗК 11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання теоретичні знання на практиці.

ЗК 13. Уміння використовувати інформаційні та комунікаційні технології при вирішенні стандартних завдань професійної діяльності.

ЗК 14. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 1. Розуміння сутності філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 3. Здатність застосовувати знання з теорії, історії української мови та літератури.

ФК 5. Базові уявлення про загальні властивості літератури як мистецтва слова, про закони конструювання художнього твору, особливості письменницької праці, літературні стилі, напрями та школи в літературознавстві.

ФК 6. Знання основних тенденцій розвитку світового літературного процесу та особливостей поступу української літератури.

ФК 7. Системні знання про основні періоди розвитку української літератури від давнини до сучасності, еволюцію напрямів, жанрово-стильових особливостей, чільних здобутків представників.

ФК 8. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формах, у різних жанрах, стилях і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань в усіх сферах життя.

ФК 9. Розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь. їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

ФК 10. Професійні знання й уміння з обраної спеціалізації.

ФК 11. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації текстів (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 12. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 14. Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК 15. Здатність проводити кваліфіковану комунікативну діяльність у різних вимірах жанрово-стильової диференціації мови.

ФК 16. Здатність здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 18. Здатність до ведення ділової комунікації усно і письмово.

Результатом вивчення курсу є такі **програмні результати навчання**:

ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

ПРН 2. Визначати головні тенденції історичного розвитку українського народу, обґрунтовувати свою позицію у дискусійних питаннях української історії та сучасного суспільного життя.

ПРН 3. Ефективно та результативно працювати з інформацією: добирати необхідний фактаж із різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати його, впорядковувати, класифікувати та систематизувати.

ПРН 4. Організувати процес навчання й самоосвіти.

ПРН 5. Засвідчувати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.

ПРН 6. Співпрацювати з колегами на різних рівнях для досягнення спільної мети.

ПРН 8. Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.

ПРН 9. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для вирішення різнопланових завдань у професійній діяльності.

ПРН 10. Виділяти галузі філології й окреслювати коло їх основних проблем.

ПРН 12. Знати історію мови і літератури, що вивчаються.

ПРН 14. Створювати усні та письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 16. Аналізувати й інтерпретувати уснословесні твори та твори української й зарубіжної художньої літератури, визначати їх роль і місце в літературному процесі.

ПРН 17. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), усно та письмо, у різній жанрово-стильовій парадигмі та реєстрах спілкування, для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ПРН 18. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз різножанрових текстів.

ПРН 19. Окреслювати основні проблеми дисциплін певних галузей філологічної науки, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань.

ПРН 20. Демонструвати знання, бути компетентним у предметній сфері обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 21. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища, коментувати у відповідному ракурсі тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 22. Планувати та здійснювати дослідження в галузі філології на належному рівні.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Наратологія – наука про специфіку, структуру і функціонування розповіді

Тема 1. Наратологія в системі літературознавчих дисциплін

Магія розповіді в об'єктиві наратології. Предмет, завдання та основні проблеми дисципліни. Взаємини наратології з сусідніми галузями: теорією літератури, історією національної і світової літератур, мистецтвознавством, культурологією, постколоніальними студіями. Пізнавальні функції наратології та гуманітарна її роль у сучасному світі. Структура літературної наратології, теоретичні категорії дисципліни.

З історії наратології: Платон та Арістотель про дієгезис і мімезис; антична й середньовічна риторика про нарацію як подання факту; німецькі студії викладових форм (Отто Людвіга, Кете Фрідеман, Оскар Вальцель, Вольф Шмід); розрізнення сюжету і фабули в російському формалізмі (Віктор Шкловський, Борис Томашевський); феноменологічний аналіз розповіді (Роман Інгарден, Жорж Пуле); граматики розповіді французьких структуралістів (Ролан Барт, Клод Бремон, Цветан Тодоров Жерар Женетт); типологія розповідних форм в англо-американській наратології (Персі Лаббок, Норман Фрідман, Джералд Принс, Сеймур Четмен); читацьке сприймання розповіді у світлі рецептивної естетики (Вольфганг Ізер, Ганс Роберт Яусс). «Наративний поворот» на зламі ХХ і ХХІ і розмаїття підходів у посткласичній наратології (Дейвіл Герман, Ансгар Нюннінг, Гарсія Ланда, Моніка Флудерник та ін.).

Література:

Папуша, Ігор. *Modus ponens. Нариси з наратології*. Тернопіль: Крок, 2013. С. 14-86.

Abbott, H. Porter. *The Cambridge Introduction to Narrative*. Cambridge University Press 2019. 268 p.

A Companion to Narrative Theory /Edited by James Phelan and Peter J. Rabinowitz. – Blackwell Publishing, 2005. P. 19-59.

Puckett, K. *Narrative Theory: A Critical Introduction* // Cambridge: Cambridge University Press, 2016. 351 p.

The Cambridge Companion to Narrative Theory / ed. Matthew Garrett. Cambridge University Press, 2018. 277 p.

Тема 2. Способи викладу (типи літературних текстів)

Структурні елементи викладу тематичного матеріалу: суб'єкт (носій) викладу, предмет (тема) викладу, спосіб (композиція) викладу, адресат викладу. Типи викладу за комунікативною ситуацією (монологічний/ діалогічний), способом мовлення (текст, що імітує усне/писемне/внутрішнє мовлення) та формами подання тематичного матеріалу (розповідь, опис, роздум, драматична форма викладу).

Розповідь та інші способи викладу тематичного матеріалу (опис, роздум, драматична форма). Поняття про будову та функції образів розповідних (сюжет як образ події; персонаж як образ героя), описових (пейзаж, портрет, інтер'єр), рефлексійних (медитація, есей), драматичних (діалог, монолог, ремарка)

Література:

Корвін-Пйотровська, Данута. *Проблеми поетики прозового опису* / Дорота Корвін-Пйотровська. Львів : Літопис, 2009. 206 с.

Селіванова О.О. *Діалог* // Одеський лінгвістичний вісник. 2013. Вип. 1. С. 144-158.

Cambridge Companion to Narrative / ed. David Herman. Cambridge University Press, 2007. 310 p.

Chatman S. Story and Discourse. Narrative Structure in Fiction and Film.-Cornell University Press, Ithaca and London, 1978. P.15-43.

Fludernik M. An Introduction to Narratology. Routledge, 2009. P. 1-8.

Ryan M.-L. Narrative // Routledge Encyclopedia of Narrative Theory. Routledge, 2005. P. 344-348.

On Description / Alice Jedličková (ed.). Praha : Akropolis, 2014. 176 p.

Тема 3. Комунікативна модель розповіді

Трирівнева модель нарративного дискурсу Жерара Женетта: історія (зображена подія), сюжет (нарратив), нарація (розповідання).

Комунікативні рівні розповіді (за Александрою Окопєнь-Славінською). Суб'єктна система твору: наратор – адресат на рівня нарації, персонаж – персонаж на рівні сюжету.

Наративні інстанції: біографічний автор – конкретний читач (публіка), абстрактний (прихований, імпліцитний) автор – абстрактний (прихований, імпліцитний) читач, фіктивний наратор (розповідач, оповідач) – фіктивний читач (адресат, наратор).

Література:

Бацевич, Флорій. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

Сінченко, Олексій. Комунікативні стратегії в теорії літератури: автор, текст, читач. Навчальний посібник. Київ: Логос, 2015. 170 с.

Genette G. Narrative Discourse / Trans. by J. E. Lewin. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1983. P. 33-85.

Okopień-Sławińska, Aleksandra. Teoria wypowiedzi jako podstawa komunikacyjnej teorii dzieła literackiego // Pamiętnik Literacki. 1979. Nr 1. S. 165-181.

Тема 4. Наратор

Автор і його текст у теорії нарративу. Суб'єкт викладу та його різновиди в різних способах викладу (розповідач, оповідач, оповідач-персонаж, суб'єкт внутрішнього мовлення, ліричне «я», система драматичних персонажів).

Особові види наратора: (1) першоособовий (займенники «я», «ми») / другоособовий («ти», «ви») з його різновидами – (1а) власне оповідач, який викладає події, в яких не брав участі та (1б) оповідач-персонаж, який оповідає про події, учасником яких він був; (2) третьоособовий (він, вона, воно, вони) з його різновидами: (2а) «власне автор» – третьоособовий об'єктивний виклад із прихованим наратором, який щезає за зображуваними подіями, що розгортаються немовбито самі собою; ступені всезнання такого наратора – повне, обмежене, часткове, відсутнє) та його об'єктивності (ненадійний / недостовірний наратор); (2б) нав'язливий наратор – третьоособовий всевідний настирливий, який пов'язує конкретні події із суб'єктивним їх тлумаченням із універсальними моральними категоріями.

Чотиричленна типологія Жерара Женетта: 1) гетеродієгетичний наратор в екстрадієгетичній ситуації – наратор першого ступеня розповідає історію, в якій він не є персонажем; 2) гомодієгетичний наратор в екстрадієгетичній ситуації – наратор першого ступеня розказує власну історію, в якій він фігурує як персонаж; 3) гетеродієгетичний наратор в інтрадієгетичній ситуації – наратор другого ступеня, котрий розповідає історії, в яких він, як правило, відсутній («текст у тексті», напр., Шехерезада оповідає історії, в яких вона відсутня); 4) гомодієгетичний наратор в інтрадієгетичній ситуації – наратор другого ступеня, що оповідає власну історію (оповідь Улісса у 9-12 піснях «Одіссеї»).

Література:

- Бехта, Іван. Дискурс наратора в англomовній прозі. Київ: Грамота, 2004. 304 с.
- Бехта, Марія. Алгоритм функцій наратора в сучасному художньому тексті // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія : Філологія. Мовознавство. 2013. Т. 219, вип. 207. С. 10-12.
- Гребенюк, Тетяна. Феномен недостовірної нарації в системі сучасних наративних студій // Слово і Час. 2016. № 6. С. 12-21.
- Кушнірова, Т. В. Тип «множинного» наратора в оповідній структурі художнього тексту // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». Вип. 83. С. 59-63.
- Мацевко-Бекерська, Лідія. Українська мала проза кінця XIX – початку XX століть у дзеркалі наратології. Львів: Сплайн, 2008. 408 с.
- Author and Narrator: Transdisciplinary Contributions to a Narratological Debate / Eds. Dorothee Birke, Tilmann Köppe. Walter de Gruyter GmbH & Co KG, 2015. 280 p.
- Currie, Gregory. Narratives and Narrators: A Philosophy of Stories. Oxford University Press, 2010. 243 p.
- Dawson, Paul. The Return of the Omniscient Narrator: Authorship and Authority in Twenty-First Century Fiction. Columbus: Ohio State University Press, 2013. 278 p.
- Genette G. Narrative Discourse. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1983. P. 212-262.

Тема 5. Різновиди одивненого наратора

Людську цікавість до невідомого й дивовижного мистецтво може задовольняти, розповідаючи *про нього*, або ж надавши слово *йому самому*. В нарації, яка перетворює загадкового Іншого на оповідача, одивнене проявляється не лише на тематичному, а й на дискурсивному рівні, особливо, коли суб'єктом першоособового викладу стає тварина (аніمالістичний наратор), річ (реїстичний наратор). Змінюється й естетичне враження: ми чуємо голос небувалого мовця, стежимо за своєю рідною логікою його мислення та плином химерної оповіді, споглядаємо світ його очима, і той світ має інший вигляд – не такий, яким ми його звикли бачити щодня.

Література:

- Бацевич, Флорій. Український одивнений художній текст: лінгвістичні виміри. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 336 с.
- Caracciolo, Marco. Strange Narrators in Contemporary Fiction: Explorations in Readers' Engagement with Characters. University of Nebraska Press, 2016. 268 p.
- DeMello, Margo. Introduction // Speaking for Animals: Animal Autobiographical Writing / ed. M. DeMello. Routledge, 2013. P. 1-14.
- Herman, David. Narratology beyond the Human: Storytelling and Animal Life. Oxford University Press, 2018. 400 p.

Тема 6. Сюжет і фабула

Сюжет (дискурс) і фабула (історія) у трактуванні формалістів, Цв. Тодорова. Сюжет і фабула в наративному дискурсі: фабульна історія – зображена подія, безперервна і спрямована в часі від початку й до кінця; сюжет – розповідь, яка викладає подію фрагментарно і часто зі зміненою послідовністю епізодів задля створення естетичних ефектів.

Подієвість як наративна категорія. Фабула – розповідувана подія та її учасники (актори), місце і час. Будова фабули (експозицій, зав'язка конфлікту, розвиток дії, кульмінація, розв'язка). Спроби типології фабул (Р. С. Крейн, Н. Фрідман)

Сюжет як образ події. Сюжет у системі літературних образів. Експліцитне та

імпліцитне в сюжеті. Приципи сюжетобудови. Сюжети хронологічний/лінійний, in media res (виклад із середини події), інверсований (у сюжетну послідовність вишиковуються різночасові епізоди).

Література:

Гребенюк Т. В. Подія в художній системі сучасної української прози: морфологія, семіотика, рецепція: монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2010. 424 с.

Тодоров, Цветан. Два принципи оповіді // Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. С. 40-55.

Фізер Іван. Місця невизначеності у сюжетних конструкціях нарративних текстів // Той хто відродив Могилянку : зб. до 60-ліття В'ячеслава Брюховецького. Київ: Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2007. С. 369-374.

Baroni, Raphaël. La Tension narrative. Suspense, curiosité et surprise. Seuil, 2007. 448 p.

Genette G. Narrative Discourse / Trans. by J. E. Lewin. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1983. P. 33-85.

Iser, Wolfgang. Apelatywna struktura tekstów. Nieokreśloność jako warunek oddziaływania prozy literackiej // Pamiętnik Literacki. 1980. Nr 71/1. S. 259-280.

Bal, Mieke. Narratology: Introduction to the Theory of Narrative. 4-th ed. University of Toronto Press, 2017. 205 p.

Culler, Jonathan. Story and Discourse in the Analysis of Narrative // The Narrative Reader / Ed. Martin McQuillan. London and New York: Routledge, 2000. P. 104-108.

Forster, E.M. 'The Story' and 'The Plot' // The Narrative Reader / Ed. Martin McQuillan. London and New York: Routledge, 2000. P. 44-46.

Тема 7. Сюжетна будова і позасюжетні складники

Сюжетна лінія: передісторія, драматичне напруження, сюжетна таємниця, deus ex machina, перипетія, розв'язка (щаслива, трагічна, відкрита). Фінал: відкритий твір, відсутність завершеного конфлікту (розв'язки).

Ретардація – уповільнення сюжетного розвитку, його затримка чи перебої іншими сюжетними лініями, вставними епізодами, розлогими пейзажами, портретами і діалогами. Аналепсис (флешбек) – переривання сюжетної лінії епізодами, які висвітлюють події минувшини. Пролепсис – випередження подій, натяк чи підказка на майбутній сюжетний поворот.

Композиція сюжетних ліній (хронологічні послідовні і циклічні сюжети). Історія-в-історії (сюжетне обрамлення). Типологія сюжетів (фабул): закриті та відкриті сюжети, ліризовані та драматизовані. Інтертекстуальність сюжетів. Безсюжетність.

Внутрішньотекстові позасюжетні структури (опис, роздум, діалог). Наратив і позатекстові елементи (паратекст). Композиція викладу: вибір суб'єкта мовлення, чергування способів викладу (розповідь/оповідь, опис, роздум, діалог), зміна точки зору, співвідношення часу викладу і часу зображуваної події, монологічність і діалогічність та багатоголосся (Михаїл Бахтін).

Розрізнення дієгезису (розповідання про подію і персонажа) і мімезису (показ події у формі сцени, коли сам персонаж отримує голос). «Показ versus розповідання» («showing versus telling») – відмінність двох способів характеротворення: показ – це безпосереднє відтворення дій і мовлення персонажа у сценічній формі, а розповідання – виклад подій, опосередкований нараторовими поясненнями і коментарями.

Література:

Денисюк, Іван. Способи оповіді в малій прозі Івана Франка // Іван Денисюк. Літературознавчі та фольклористичні праці : У 3 томах, 4 книгах. Т. 2. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2005. С. 118-128.

Йогансен М. Як будується оповідання: аналіз прозових зразків // Майк Йогансен. Вибрані твори. Київ: Смолоскип, 2001. С. 361-475.

Emmott, Catherine; Alexander, Marc. *Foregrounding, Burying, and Plot Construction* // Stockwell, Peter and Whiteley, Sara (eds.) *The Cambridge Handbook of Stylistics. Series: Cambridge Handbooks in Language and Linguistics.* Cambridge: Cambridge University Press, 2014. P. 329-343.

Narrative Sequence in Contemporary Narratology / eds. Raphaël Baroni and Françoise Revaz. Columbus: Ohio State University Press, 2016. 222 p.

Genette, Gérard. *Narrative Discourse: an Essay in Method.* Cornell University Press, 1972. 285 p.

Тема 8. Сюжет у системі літературних образів

Персонаж як дійова особа. Засоби характеротворення (ім'я, сюжет, портрет, індивідуалізована мовна партія, авторська характеристика, характеристика героя устами інших персонажів тощо).

Типологія персонажів: головні і супровідні та другорядні, протагоніст і антагоніст, чоловічі і жіночі: одновимірні і психологізовані, алегоричні і символічні, статичні й динамічні, оригінальні і запозичені, стереотипні та індивідуалізовані, людські і нелюдські, зокрема антропоморфні, персоніфіковані. Фокальний персонаж.

Актантна схема Едмунда Ліча та Альгірдаса Греймаса: суб'єкт – герой; об'єкт – мета героя; суперник – той, хто утруднює здобуття мети; помічник – хто-небудь або щось, що надає герою додаткову силу; добродій (донатор) – персонаж, який відправляє героя в подорож, дає йому знання і мотивацію; одержувач, який отримує користь від дії та/або об'єкта.

Образи описові (портрет, пейзаж, інтер'єр), медитативні (роздум) і драматичні (діалог, монолог, внутрішній монолог, потік свідомості).

Література:

Лецишин, Зоряна. Внутрішній монолог: до питання дефініції // *Парадигма.* 2008. Вип. 3. С. 360-366.

Поліщук, Олена. Автор і персонаж в українській новітній прозі. Київ: Фоліант», 2008. 176 с.

Anderson, Amanda; Felski, Rita; Moi, Toril. *Character: Three Inquiries In Literary Studies.* University Of Chicago Press, 2019. 177 p.

Baroni, Raphaël. *How Paradigm Shifts and our Taste for Immersive Stories Have Transformed our Understanding of Plots and Characters* // *Characters and Figures. Conceptual and Critical Approaches* / C. Reis & S. Grünhagen (dir.). Coimbra, Almedina, 2021. P. 77-97.

Тема 9-10. Часопросторові виміри нарації

Наративний час

Основний часовий вимір наратора – його позиція стосовно розповіданої історії. Концепція Ж. Женнета: (1) порядок (відмінність між послідовністю епізодів події в історії та сюжеті, зокрема пролепсис та аналепсис; (2) тривалість / темп нарації, який враховує той чи інший обсяг тексту, що описує подію певної часової протяжності, еліпсичність в її описі (усунення в сюжеті одного чи кількох епізодів історії), наявність пауз, творених пейзажними картинками, роздумами тощо; (3) частота (повторюваність події в розповіді).

Література:

Максименко, Ганна. Явище пролепсису в наративній структурі історичних романів Володимира Малика // *Літературознавчі обрії. Праці молодих учених.* 2010. Вип. 18. С. 174-177.

Фізер І. Про який час ідеться в літературному творі? // *Магістеріум. Літературознавчі студії. Випуск 29.* Київ, 2007. С. 5-7.

Avanessian, Armen; Hennig, Anke. *Present tense – a poetics.* Bloomsbury Academic, 2015. 291 p.

Currie, Mark. *About Time: Narrative, Fiction and the Philosophy of Time.* Edinburgh University Press, 2007. 177 p.

Fleischman, Suzanne. *Tense and Narrativity: From Medieval Performance to Modern Fiction.* Routledge, 1990. 314 p.

Genette G. *Narrative Discourse Revisited.* Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1983. P. 86-160.

Перспектива (кут зору, фокалізація)

Поняття фокалізації Ж. Женетта та його класифікація наративів відповідно до перспективи: (1) нефокалізований наратив або наратив із нульовою фокалізацією, який було відкинуто в пізніших наративних теоріях; (2) внутрішня фокалізація: (2а) постійна фокалізація («Тигролови» Івана Багряного), (2б) змінна («Мадам Боварі» Флобера, де головним персонажем є спочатку Шарль, потім Емма, потім знову Шарль), (2в) множинна (напр., епістолярні романи); (3) розповідь із зовнішньою фокалізацією (новели Хемінгуей «Вбивці» або «Пагорби, як білі слони»).

Часова, просторова, моральна, інтелектуальна, світоглядна перспектива сприймача (Глеб Успенский).

Мультиперспективність – розповідь під різними кутами зору, з несхожих світосприйнятєвих позицій кількох персонажів – учасників або свідків однієї події.

Література:

Рижа, У. В. Інтерпретація точки зору у спектрі провідних літературознавчих та мовознавчих досліджень // *Науковий вісник Дрогобицького держ. пед. університету ім. І. Франка. Серія «Філологічні науки».* Дрогобич, 2019. № 11. С. 125-128.

Point of View, Perspective, and Focalization : Modeling Mediation in Narrative / Edited by Nühn, Peter; Schmid, Wolf; Schönert, Jörg. Walter de Gruyter, 2009. 305 p.

Broman, Eva. *Narratological Viewpoint Models / Eva Broman.* In G. Rossholm (Ed.), *Essays on Fiction and Perspective.* Frankfurt a. M. : Peter Lang Publishing Group, 2004. // *Теорія/ Наратологія/ Broman E. Narratological Viewpoint Models.* Критичний огляд моделей точок зору, перспектив, фокалізацій.

Голос

Типи наративного голосу: (1) всевідний із необмеженим наративним контролем над нарацією; (2) обмежений всевідний від третьої особи, який асоціюється з головним чи другорядним персонажем; (3) першоособовий (оповідь як імітація усного мовлення, внутрішній монолог, потік свідомості); (4) об'єктивний або драматичний голос, протилежний всезнаючому відтворює зовнішню дію та діалог без коментарів.

Література:

Genette G. *Narrative Discourse Revisited.* Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1983. P. 212-262.

Fludernik, Monika. *The Fictions of Language and the Languages of Fiction.* Routledge, 2009. 190 p.

Keen, Suzanne. *Narrative Form. Revised and Expanded Second Edition.* Palgrave Macmillan, 2015. 211 p.

Тема 11. Об'єктні форми нарації

Особливості об'єктивного третьоособового розповідного кута зору, здатного переносити читача в часі, просторі та у внутрішній світ персонажів.

Третьоособова розповідь із усеобізнаним та скрізьприсутнім розповідачем –

наратор володіє всеосяжною точкою зору, бачачи та знаючи все, що відбувається у світі розповідуваної історії, включно з думками, переживаннями й відчуттями персонажів (напр., повість Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я», роман Валер'яна Підмогильного «Місто»).

Третьоособова всевідна нарація з наратором-«деміургом» – виклад третьоособового настирливого наратора, який час від часу втручається в розповідь своїм суб'єктивним коментуванням в першоособовій формі, пов'язуючи конкретні події із універсальними моральними категоріями («Маруся» Гр. Квітки-Основ'яненка).

Третьоособова об'єктивна (драматична) нарація викладає історію, не описуючи думок, переконань чи почуттів персонажа, а дає підкреслено неупереджений погляд, фіксуючи без коментарів спостережувані дії («Гори як білі слони» Ернеста Гемінгуей).

Нарація в минулому, теперішньому і майбутньому часі.

Література:

Бехта, Іван. Дискурс наратора в англомовній прозі. Київ: Грамота, 2004. 304 с.

Гірняк, Мар'яна. Наративна організація «Невеличкої драми» Валер'яна Підмогильного: комунікативні стратегії твору // Парадигма : зб. наук. пр. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2011. Вип. 6. С. 92-110.

Мацевко-Бекерська, Лідія. Українська мала проза кінця XIX – початку XX століть у дзеркалі наратології. Львів: Сплайн, 2008. 408 с.

Римар, Наталія. Функції наратора як головної інстанції оповіді в художньому тексті. *Studia methodologica*. 2014. Вип. 37. С. 204-211.

Бук, Соломія. Форми нарації в романі Іздрика «Подвійний Леон» // Слово і Час. 2006. № 2. С. 63-67.

Cobley, Paul. *Narrative*. 2th ed. Routledge, 2014. 292 p.

Тема 12. Суб'єктні форми нарації

Оповідь (Я-нратив). Мовленнєвий образ оповідача. Емоційне забарвлення усномовленнєвого стилю (тон поважний та гумористичний, іронічний, сентиментальний або драматично напружений).

Виклад від першої особи у множині (Ми-нратив).

Виклад від другої особи (Ти-, Ви- нратив): другоособовий виклад із адресантом-персонажем; другоособовий виклад, у якій персонажами є і наратор, і адресат; другоособовий виклад із адресатом-слухачем.

Суб'єктні форми викладу, що імітують різні види писемного мовлення: мемуари («Пригоди Робінзона Крузо» Даніеля Дефо), лист (роман Гете «Страждання молодого Вертера»), оповідання І. Франка «Різуни», В. Винниченка «“Уміркований” і “щирий”»), щоденник (повість О.Кобилянської «Царівна»), записки (оповідання Артура Конан Дойла про Шерлока Голмса).

Суб'єктні форми викладу, що імітують різні види внутрішнього мовлення: внутрішній монолог, потік свідомості (“Intermezzo” М.Коцюбинського, “Улісс” Дж.Джойса, “Я (Романтика)” М.Хвильового).

Література:

Бехта, Іван. Дискурс наратора в англомовній прозі. Київ: Грамота, 2004. 304 с.

Денисюк, Іван. Способи оповіді в малій прозі Івана Франка // Іван Денисюк. Літературознавчі та фольклористичні праці : У 3 томах, 4 книгах. Т. 2. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2005. С. 118-128.

Лецишин, Зоряна. Внутрішній монолог: до питання дефініції // Парадигма. 2008. Вип. 3. С. 360-366.

Мацевко-Бекерська, Лідія. Українська мала проза кінця XIX – початку XX століть у дзеркалі наратології. Львів: Сплайн, 2008. 408 с.

Римар, Наталія. Функції наратора як головної інстанції оповіді в художньому тексті // *Studia methodologica*. 2014. Вип. 37. С. 204-211.

Duyfhuizen, Bernard. Epistolary Narratives of Transmission and Transgression // *Comparative Literature*. 1985. Win Vol. 37; Iss. 1. P. 1-26.

Manfred, Jahn. *Narratology 2.3: A Guide to the Theory of Narrative*. English Department, University of Cologne, 2021. URL: www.uni-koeln.de/~ame02/pppn.pdf.

Schmid, Wolf. *Narratology: An Introduction (De Gruyter Textbook)*. Walter de Gruyter, 2010. 258 p.

Тема 13. Невласне пряма мова

Способи відтворення чужого мовлення в літературі. Невласне пряма мова (невласне пряме мовлення) – стилістичний засіб зображення подій у подвійній перспективі – в об'єктивній авторській розповіді та суб'єктивному усному / мисленнєвому мовленні персонажа.

Виголошене і невиголошене невласне пряме мовлення.

Література:

Бехта, Іван. Цільові студії мовного експериментаторства в англomовній художній прозі ХХ ст.: ендofазне непрямe мовлення // Вісник Житомирського держ. університету. Філологічні науки. 2012. Вип. 62. С. 17-21.

Лецишин, Зоряна. Невласне-прямий внутрішній монолог та ліричний відступ: проблема диференціації // *Studia Methodologica*. Вип. 19. 2007. С. 110-116.

Римар, Наталія. Функції наратора як головної інстанції оповіді в художньому тексті. *Studia methodologica*. 2014. Вип. 37. С. 204-211.

Шитик Л. Синкретизм способів передавання чужої мови в ідіостилі Степана Процюка // *Мовознавчий вісник*. No. 22-23 (2017). С. 15-23.

Eckardt, Regine. *The Semantics of Free Indirect Discourse: How Texts Allow Us to Mind-Read and Eavesdrop*. Leiden (Netherlands): Brill, 2015. 283 p.

Zeidner, Lisa. *Who Says?* W. W. Norton & Company, 2020. 237 p.

Тема 14. Наратологічні класифікації

Типологічні критерії нарації за Вейном Бутом («*The Rhetoric of Fiction*», 1961): граматична особа нарації: перша, друга, третя; ступінь «драматизованості» наратора – його мовного, біографічного та психологічного самозображення: «здогадний автор» (the implied author) та «драматизований наратор» (dramatized narrator); участь наратора в розповіданих подіях: оповідач-спостерігач та оповідач-персонаж; безпосередність історії – опосередкованість її нараторовою розповіддю, сприйняттям і світоглядом: сцена (показ) і резюме (розповідь); наявність нараторського коментаря: самосвідомість наратора; віддаленість наратора від автора, персонажа і читача.

Класифікація Нормана Фрідмана у книжці «*Point of view in fiction*» (1967): 1) «редакторське всезнання» (editorial omniscience) – висвітлення подій крізь призму активного коментування нав'язливого наратора, який перебуває понад зображеним світом; 2) «нейтральне всезнання» (neutral omniscience) – об'єктивна («від третьої особи»), ненав'язлива розповідь всевідного наратора, який перебуває поза зображеним світом; 3) «Я – свідок» – першоособова оповідь під кутом зору другорядного персонажа-очевидця оповіданих подій; 4) «Я – протагоніст» – першоособова оповідь під кутом зору персонажа-учасника оповіданих подій; 5) «множинне часткове всезнання» – третьоособова розповідь зі змінним кутом зору кількох фокальних персонажів; 6) «вибіркове всезнання» – третьоособова розповідь з постійним кутом зору одного персонажа; 7) «драматичний спосіб викладу» – третьоособова розповідь з обмеженим нараторовим коментарем і посиленням застосуванням внутрішнього монологу та «поток»

свідомості», зосереджена на душевному стані персонажів; 8) «камера» – повністю об'єктивований запис баченого і чутого без жодних нараторових коментарів.

Класифікація Яапа Лінтвельта («Essai de typologie narrative. Le "point de vue": Theorie et analyse», 1981), в основі якої дві наративні форми – гетеродієгетичну (наратор поза розповіданою історією) і гомодієгетичну (наратор – персонаж розповіданої історії), а також три наративних типи: аукторіальний (читач сприймає зображене з перспективи наратора), акторіальний (читач сприймає зображене з перспективи персонажа) і нейтральний (читач сприймає зображене крізь імперсональну призму автоматичного запису видимого і чутого зовнішнього світу).

Література:

- Бехта, Іван. Дискурс наратора в англomовній прозі. Київ: Грамота, 2004. 304 с.
Папуша, Ігор. Modus ponens. Нариси з наратології. Тернопіль: Крок, 2013. 259 с.
The Edinburgh Companion to Contemporary Narrative Theories. /Eds. Zara Dinnen and Robyn Warhol. Edinburgh University Press, 2018. 425 p.
The Handbook of Narrative Analysis / Eds. Anna De Fina, Alexandra Georgakopoulou. Wiley-Blackwell, 2015. 454 p.

Тема 15. Адресат, нарататор, читач. Рецепція розповідного твору

Поняття адресата / нарататора (narratee – термін, який запропонували Ж. Женнет та Дж. Принс) – одержувача інформації від відправника (наратора). Дж. Принс розрізнив віртуального читача, якого автор має на увазі, ідеального читача, який чудово розуміє текст і справжнього читача із плоті і крові.

Інші концепції: «супер-читач» – реципієнт із плоті і крові, але який забезпечений усіма літературними знаннями (Майкл Ріффаттер); «імплицитний або ймовірний» читач, який неявно присутній у тексті, оскільки закладений у його структурі (Вольфганг Ізер); «ідеальний читач», виражений у тексті (Джонатан Каллер); «читач-модель», запрограмований у тексті і здатний формувати конкретного читача (Умберто Еко); «абстрактний читач» – семантичний конструкт, який утілює уявлення конкретного автора про свого читача (Вольф Шмід).

Експліцитне й імплицитне зображення нарататора.

Література:

- Гірняк, Мар'яна. Від Себе до Іншого: творення ідентичностей у процесі літературної комунікації // Studia methodologica. Вип. 24. Тернопіль, 2008. С. 47-53.
Еко У. Роль читача: дослідження з семіотики текстів / пер. Мар'яни Гірняк. Львів: Літопис, 2004. 384 с.
Зубрицька, Марія. Homo legens: Читання як соціокультурний феномен. Львів : Літопис, 2004. 352 с.
Ізер, Вольфганг. Процес читання: феноменологічне наближення. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. С. 263-277.
Chatman, Seymour. Reading Narrative Fiction. Macmillan, 1993. 638 p.
Iser, Wolfgang. The Act of Reading, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1978. 239 p.
The Reader in the Text : Essays on Audience and Interpretation / Eds. Susan Rubin Suleiman and Inge Crosman. Princeton University Press, 1980. 441 p.

Тема 16. Функціонування та рецепція розповідного твору

Рецептивна естетика про читацьке сприймання розповіді. «Місця невизначеності» в розповідному тексті і їхня конкретизація (Р. Інгарден, В. Ізер).

«Читання – це подорож» – когнітивні аспекти сприймання розповідного тексту.

Пояснення та розуміння тексту. Повторне читання. Гендер і читання. Міфологічна, символістична, реалістична інтерпретація.

Наратив та ідентичність. Ідеологічна інтерпретація. Національний міф. Нація і розповідність. Занепад «великих наративів».

Система розповідних жанрів. Міжмистецькі аспекти розповіді (наратив у кінематографі та інших мистецтвах (театр, фільм, телебачення, малярство, комікс, музика, скульптура, архітектура). Наратив і цифрові технології та інтернет.

Література:

Воробійова, О.П. Когнітивна поетика: здобутки і перспективи // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. 2004. Вип. № 635. С. 18-22.

Гірняк, Мар'яна. Від Себе до Іншого: творення ідентичностей у процесі літературної комунікації // Studia methodologica. Вип. 24. Тернопіль, 2008. С. 47-53.

Еко, Умберто. Роль читача: дослідження з семіотики текстів / пер. Мар'яни Гірняк. Львів: Літопис, 2004. 384 с.

Зубрицька, Марія. Номо legens: Читання як соціокультурний феномен. Львів : Літопис, 2004. 352 с.

Stockwell P. Cognitive Poetics: an Introduction. - Routledge, 2002. P. 155-158.

Ryan, Marie-Laure. Narrative and Digitality: Learning to Think With the Medium // A Companion to Narrative Theory / Eds. James Phelan and Peter J. Rabinowitz. Blackwell Publishing, 2005. P. 515 -528.

Prince G. On a Postcolonial Narratology // A Companion to Narrative Theory / Eds. James Phelan and Peter J. Rabinowitz. Blackwell Publishing, 2005. P. 372-382.

Ryan M.-L. Narrative as Virtual Reality: Immersion and Interactivity in Literature and Electronic Media. Baltimore: John Hopkins University Press, 2001. 399 p.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього -го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Наратологія – наука про специфіку, структуру і функціонування розповіді													
T1	5	2				3							
T2	5	2				3							
T3	6	2				4							
T4	6	2				4							
T5	6	2				4							
T6	5	2				3							
T7	6	2				4							
T8	6	2				4							
T9	6	2				4							
T10	6	2				4							
T11	6	2				4							
T12	6	2				4							
T13	6	2				4							
T14	6	2				3							

T15	5	2			3					
T16	5	2			3					
<i>Усього годин</i>	90	3			5					
		2			8					

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання та основні проблеми дисципліни. Взаємини наратології з сусідніми галузями.	3
2	Традиції і сучасний стан наратології.	3
3	Розповідь та інші способи викладу тематичного матеріалу (опис, роздум, драматична форма).	4
4	Комунікативні рівні розповіді і суб'єктна система твору.	4
5	Суб'єкт викладу та його різновиди в різних способах викладу.	4
6	Різновиди реїстичного наратора.	3
7	Сюжет у системі літературних образів.	4
8	Композиція сюжетних ліній у романі.	4
9	Сюжет і позасюжетні компоненти твору.	7
10	Сюжет у системі літературних образів.	4
11	Особливості наративного часу.	4
12	Явище пролепсису та аналепсису в розповідному творі.	4
13	Поняття фокалізації та класифікація Ж. Женетта. Особливості та різновиди об'єктних форм нарації.	4
14	Особливості та різновиди суб'єктних форм нарації.	3
15	Поняття адресата / наратора в наратологічних теоріях.	3
	Разом	58

10. Методи навчання

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладання, евристичний метод, дослідницький метод.

Методи викладу навчального матеріалу – лекція, практичне заняття; консультація; дослідні роботи.

Наочні методи навчання – ілюстрування (художні тексти), демонстрування з використанням технічних засобів (слайди).

Техніки: навчальної дискусії, створення проблемної ситуації, інтелектуального експерименту

11. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у формі оцінювання виступів на практичних (семінарських) заняттях, участі у дискусіях, усної відповіді на колоквіумі. Передбачене також виконання письмового тестового завдання. Курс закінчується іспитом для студентів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання роботи студента здійснюється за такою схемою:

Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 100 балів.

Робота студента протягом семестру оцінюється за такими показниками:

а) активність на лекційних заняттях – 50 балів;

б) виконання письмового завдання – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
14	12	12	12	12	12	12	14	

Переведення в оцінку за 4-бальною шкалою здійснюється за такою схемою:

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік	
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	Зараховано
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>	
C	71-80		<i>Добре</i>	
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>	
E	51-60		<i>Достатньо</i>	

9. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програми.
3. Матеріали до самостійної роботи студентів.
4. Електронний посібник з курсу.

10. Рекомендована література

Базова

Антологія світової літературної критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. 2-е вид., доповнене. Львів: Літопис, 2001. 832 с.

Гром'як, Роман. Проблема включення українських традицій у сучасну наратологію. *Studia methodologica*. Тернопіль: РВВ ТНПУ, 2005. Вип. 16. С. 10-19.

Денисюк, Іван. Способи оповіді в малій прозі Івана Франка // Іван Денисюк. Літературознавчі та фольклористичні праці : У 3 томах, 4 книгах. Т. 2. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2005. С. 118-128.

Еко, Умберто. Роль читача: дослідження з семіотики текстів / пер. Мар'яни Гірняк. Львів: Літопис, 2004. 384 с.

Папуша, Ігор. *Modus ponens*. Нариси з наратології. Тернопіль: Крок, 2013. 259 с.

Римар, Наталія. Функції наратора як головної інстанції оповіді в художньому тексті. *Studia methodologica*. 2014. Вип. 37. С. 204-211.

Сінченко, Олексій. Комунікативні стратегії в теорії літератури: автор, текст, читач. Навчальний посібник. Київ: Логос, 2015. 170 с.

Франко, Іван. Із секретів поетичної творчості. *Франко І. Зібрання творів : У 50 тт.* Т. 31. Київ : Наук. думка, 1981. С. 45-119.

A Companion to Narrative Theory / Eds. James Phelan and Peter J. Rabinowitz. –

Blackwell Publishing, 2005. 571 p.

Abbott, H. Porter. *The Cambridge Introduction to Narrative*. Cambridge University Press 2019. 268 p.

Fludernik M. *An Introduction to Narratology*. Routledge, 2009. 190 p.

Herman, David. *Basic Elements of Narrative*. – Chichester (West Sussex, UK): Wiley-Blackwell, 2009. 249 p.

Manfred, Jahn. *Narratology 2.3: A Guide to the Theory of Narrative*. English Department, University of Cologne, 2021. URL: www.uni-koeln.de/~ame02/pppn.pdf.

Routledge Encyclopedia of Narrative Theory / Ed. David Herman, Manfred Jahn, Marie-Laure Ryan. *Routledge Encyclopedia of Narrative Theory*. London : Routledge, 2005. 792 p.

The Cambridge Companion to Narrative Theory / ed. Matthew Garrett. Cambridge University Press, 2018. 277 p.

The Handbook of Narrative Analysis / Eds. Anna De Fina, Alexandra Georgakopoulou. Wiley-Blackwell, 2015. 454 p.

The Narrative Reader / Ed. Martin McQuillan. London and New York: Routledge, 2000. 353 p.

Допоміжна

Бехта, Іван. *Дискурс наратора в англomовній прозі*. Київ: Грамота, 2004. 304 с.

Бук, Соломія. *Форми нарації в романі Іздрика «Подвійний Леон»* // Слово і Час. 2006. № 2. С. 63-67.

Гірняк, Мар'яна. *Наративна організація «Невеличкої драми» Валер'яна Підмогильного: комунікативні стратегії твору* // Парадигма : зб. наук. пр. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2011. Вип. 6. С. 92-110.

Гребенюк, Тетяна. *Подія в художній системі сучасної української прози: морфологія, семіотика, рецепція: монографія*. Запоріжжя: Просвіта, 2010. 424 с.

Гром'як, Роман. *Про осмислення «викладових форм» і про наратологію*. Наукові записки. Вип. 64. Ч. 1. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ, 2006. С. 208-219.

Капленко, Оксана. *Наратив як модель світу: структурна побудова і проєкція на художній текст* // Слово і Час. 2003. № 11. С. 10-16.

Лахманюк, Антоніна. *Гра з читачем у контексті когнітивної наратології (за новелою «Дебют» Михайла Коцюбинського)*. Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. Вип. 24. Ч. 1. С. 151-156.

Легкий, Микола. *Форми художнього викладу в малій прозі Івана Франка*. Львів, 1999. 160 с.

Мацевко-Бекерська, Лідія. *Українська мала проза кінця XIX – початку XX століть у дзеркалі наратології*. Львів: Сплайн, 2008. 408 с.

Папуша, Ігор. *Міжнародна наратологія: проблеми дефініції*. *Studia methodologica*. Вип 19. 2007. С. 31-37.

Папуша, Ігор. *Між розповіддю і дискурсом: українська література в наративній перспективі*. *Наук. записки Тернопільського держ. пед. університету ім. В. Гнатюка*. Тернопіль: Ред.-ви. відділ ТДПУ, 1999. Серія: Літературознавство. Вип. 5. С. 67-71.

Потебня, Олександр. *Естетика і поетика слова: Зб.* Київ: Мистецтво, 1985. 302 с.

Рижа, У. В. *Інтерпретація точки зору у спектрі провідних літературознавчих та мовознавчих досліджень* // *Науковий вісник Дрогобицького держ. пед. університету ім. І. Франка*. Серія «Філологічні науки». Дрогобич, 2019. № 11. С. 125-128.

Ткачук, Микола. *Наративні моделі українського письменства*. Тернопіль: ТНПУ: Медобори, 2007. 464 с.

Ткачук, О. М. *Наратологічний словник* / ред. В. Г. Дончик. Тернопіль: Астон,

2002. 173 с.

Тодоров, Цветан. Поняття літератури та інші есе / пер. з фр. Євгена Марічева. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 162 с.

Bal, Mieke. *Narratology: Introduction to the Theory of Narrative*. 4-th ed. University of Toronto Press, 2017. 205 p.

Cambridge Companion to Narrative / ed. David Herman. Cambridge University Press, 2007. 310 p.

Chatman, Seymour. *Reading Narrative Fiction*. Macmillan, 1993. 638 p.

Chatman S. *Story and Discourse. Narrative Structure in Fiction and Film*.-Cornell University Press, Ithaca and London, 1978. 277 с.

Cobley, Paul. *Narrative*. 2th ed. Routledge, 2014. 292 p.

Currie, Gregory. *Narratives and Narrators: A Philosophy of Stories*. Oxford University Press, 2010. 243 p.

Farner, Geir. *Literary Fiction: The Ways We Read Narrative Literature*. Bloomsbury Academic, 2014. 336 p.

Fludernik, Monika. *The Fictions of Language and the Languages of Fiction*. Routledge, 2009. 190 p.

Genette G. *Narrative Discourse Revisited* / Trans. by J. E. Lewin. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1983. 285 p.

Huber, Irmtraud. *Present Tense Narration in Contemporary Fiction : A Narratological Overview*. Palgrave Macmillan, 2016. P. 123.

Iser, Wolfgang. *Apelatywna struktura tekstów. Nieokreśloność jako warunek oddziaływania prozy literackiej* // *Pamiętnik Literacki*. 1980. Nr 71/1. S. 259-280.

Iser, Wolfgang. *The Act of Reading*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1978. 239 p.

Keen, Suzanne. *Narrative Form. Revised and Expanded Second Edition*. Palgrave Macmillan, 2015. 211 p.

Lubbock, Percy. *The Craft of Fiction*. London : Jonathan Cape, 1960. 276 p.

Narratology: An Introduction. Ed. Susana Onega, Jose Angel Garcia Landa. London: Routledge, 2014. 336 p.

Okopień-Sławińska, Aleksandra. *Teoria wypowiedzi jako podstawa komunikacyjnej teorii dzieła literackiego* // *Pamiętnik Literacki*. 1979. N 1. S. 165-181.

Point of View, Perspective, and Focalization : Modeling Mediation in Narrative / Eds. Peter Hühn, Wolf Schmid, Jörg Schönert. Walter de Gruyter, 2009. 305 p.

Prince, Gerald. *A Dictionary of Narratology*. Lincoln & London: University of Nebraska Press. 2003. xi + 126 pp.

Puckett, K. *Narrative Theory: A Critical Introduction* // Cambridge: Cambridge University Press, 2016. 351 p.

Schmid, Wolf. *Narratology: An Introduction*. Walter de Gruyter, 2010. 258 p.

Stockwell, Peter *Cognitive Poetics. An introduction*. London and New York: Routledge, 2002. 193 p.

The Edinburgh Companion to Contemporary Narrative Theories / Eds. Zara Dinnen and Robyn Warhol. Edinburgh University Press, 2018. 425 p.

The Implied Author: Concept and Controversy (Narratologia 9) / eds. Tom Kindt, Hans-Harald Muller. Walter de Gruyter, 2006. 225 p.

The Reader in the Text : Essays on Audience and Interpretation / Eds. Susan Rubin Suleiman and Inge Crosman. Princeton University Press, 1980. 441 p.

Vermeule, Blakey. *Why Do We Care about Literary Characters?* Johns Hopkins, 2011. 273 p.

Walsh, Richard. *Who Is the Narrator?* // *Poetics Today*, Vol. 18, No. 4 (Winter, 1997),

pp. 495-513.

Zeidner, Lisa. Who Says? W. W. Norton & Company, 2020. 237 p.

Zeman, Sonja. Parameters of Narrative Perspectivization: The Narrator. Open Library of Humanities 2020. 6(2): 28. pp. 1–33. DOI: <https://doi.org/10.16995/olh.502>

11. Інформаційні ресурси

Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України (<http://dspace.nbuv.gov.ua/>) є бібліотекою відкритого доступу і передбачає безкоштовний доступ читачів до наукової інформації в інтернеті за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо.

Open Ukrainian Citation Index (OUCI) (<https://ouci.dntb.gov.ua/>) – українська база даних наукових цитувань, призначена для пошуку публікацій (за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо) у різноманітних наукових царинах, зокрема в галузі рецептивної естетики й поезики.

Чтиво (<http://chtyvo.org.ua/>) – вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури.

A Bibliography of Literary Theory, Criticism and Philology (https://web.archive.org/web/20090416235454/http://www.unizar.es/departamentos/filologia_inglesa/garciala/bibliography.html) – бібліографія з теорії літератури, критики та філології.

Cognitive Cultural Studies (<http://cogweb.ucla.edu/Culture/index.html>) – сайт містить ланки (покликання) до е-ресурсів (інші сайти, наукові інституції, журнали тощо), які присвячені когнітивним підходам до літератури.

International Society for the Study of Narrative (<https://www.thenarrativesociety.org/>) – сайт Міжнародного товариства вивчення нарративу.

Literary Devices (<https://literarydevices.net/>) – сайт містить словник літературних засобів і понять, які допомагають оцінити, інтерпретувати та аналізувати літературний твір.

The European Narratology Network (ENN) (<https://www.narratology.net/node/3>) – мережа, присвячена нарації в літературі та інших мистецтвах і медіях, в усіх європейських мовах і культурах.

The living handbook of narratology (<https://www-archiv.fdm.uni-hamburg.de/lhn/>) – довідник з наратології заснований на виданні Handbook of Narratology, вперше опублікованому видавництвом Walter de Gruyter у 2009 році та наразі доступному у другому, розширеному виданні 2014 року.

The Reception Study Society (<https://receptionstudy.org/>) – сайт містить дослідження різноманітних аспектів читацької рецепції, публікує журнал Reception: Texts, Readers, Audiences, History, що його видає Університет штату Пенсильванія (США).

Питання для підсумкового контролю:

1. Платон та Арістотель про дієзис і мімезис.
2. Граматика розповіді французьких структуралістів.
3. Типи викладу за комунікативною ситуацією, способом мовлення та формами подання тематичного матеріалу.
4. Специфіка розповіді порівняно з іншими способами викладу тематичного матеріалу.
5. Трирівнева модель наративного дискурсу Жерара Женетта.
6. Комунікативні рівні та наративні інстанції розповіді.
7. Різновиди наратора.
8. Чотиричленна типологія нарації Жерара Женетта
9. Різновиди одивненого наратора на тематичному й дискурсивному рівнях.

10. Відмінність між поняттями сюжет (дискурс) і фабула (історія) у трактуванні формалістів і структуралістів.
11. Засоби і різновиди сюжетобудови.
12. Сюжет у системі літературних образів.
13. Особливості наративного часу.
14. Поняття фокалізації та класифікація Ж. Женетта.
15. Особливості та різновиди об'єктних форм нарації.
16. Особливості та різновиди суб'єктних форм нарації.
17. Суб'єктні форми викладу, що імітують різні види писемного мовлення.
18. Суб'єктні форми викладу, що імітують різні види внутрішнього мовлення.
19. Способи відтворення чужого мовлення в літературі.
20. Невласне пряма мова (невласне пряме мовлення) як стилістичний засіб.
21. Класифікація наративних форм Нормана Фрідмана.
22. Поняття адресата / наратора в наратологічних теоріях.
23. Експліцитний та імпліцитний наратор.
24. Рецептивна естетика про читацьке сприймання розповіді.
25. Когнітивні аспекти сприймання розповідного тексту.
26. Міжмистецькі аспекти розповіді: наратив поза красним письменством.